



УДК 336.13

## ДОСЛІДЖЕННЯ КІЛЬКІСНИХ ПОКАЗНИКІВ ФУНКЦІОНУВАННЯ СИСТЕМИ ПУБЛІЧНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ В УКРАЇНІ

Едуард Юрій

*Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича,  
Чернівці, Україна*

**Резюме.** Досліджено кількісні показники функціонування системи публічних закупівель в Україні. Наголошено на тому, що в сучасних умовах трансформації економічних процесів публічні закупівлі виступають дієвим інструментом реалізації економічної політики, вирішення тактичних і стратегічних завдань держави. Розвиток діючої системи публічних закупівель в Україні відбувається з урахуванням наслідків повномасштабного російського вторгнення, введення воєнного стану, ведення активних бойових дій на території країни. Підкреслено, що публічні закупівлі здійснюють вплив на економіку країни через реалізацію своїх функцій. Зазначено, що незважаючи на наявні недоліки, система публічних закупівель може стати важливим важелем розвитку економіки України. Підтвердженням значущості та перспективності публічних закупівель в Україні є їх динаміка. Порівняльний аналіз свідчить, що обсяги публічних закупівель щороку збільшуються. Однак воєнний стан значно вплинув на кількісні показники публічних закупівель, особливо у частині застосування конкурентних процедур закупівель. Значно скоротилася кількість як замовників, які здійснюють публічні закупівлі, так і учасників, які пропонують товари, роботи й послуги. Аналіз динаміки замовників у розрізі регіонів показав суттєві зміни, спричинені наслідками повномасштабного вторгнення Росії та бойовими діями на території України. Акцентовано увагу на тому, що у 2022 році в порівнянні з 2021 роком спостерігалась зміна географії організаторів за кількістю проведених закупівель. Протягом досліджуваного періоду найбільша кількість лотів припадала на учасників – представників малого та середнього підприємництва, найменша – фізичних осіб. Питома вага договорів, укладених у 2022 році з іноземними учасниками, є незначною й становить 2,7% від загальної кількості. Попри це, важливо, що система публічних закупівель в Україні, незважаючи на воєнні дії, продовжує розвиватися. Визначено доцільним та актуальним питання наступного дослідження вартісних показників функціонування системи публічних закупівель в Україні.

**Ключові слова:** публічні закупівлі, електронна система закупівель, замовники, учасники, конкурентні закупівлі, неконкурентні закупівлі.

[https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk\\_tntu2024.02.148](https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu2024.02.148)

Отримано 15.01.2024

UDC 336.13

## RESEARCH OF THE QUANTITATIVE INDICATORS OF THE FUNCTIONING OF THE PUBLIC PROCUREMENT SYSTEM IN UKRAINE

Eduard Yurii

*Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University, Chernivtsi, Ukraine*

**Summary.** The article examines quantitative indicators of the functioning of the public procurement system in Ukraine. It is emphasized that in modern conditions of transformation of economic processes, public procurement is an effective tool for implementing economic policy and solving tactical and strategic tasks of the state. The development of the current system of public procurement in Ukraine is taking into account the

consequences of the full-scale Russian invasion, the introduction of martial law, and the conduct of active hostilities on the territory of the country. It is emphasized that public procurement has an impact on the country's economy through the implementation of its functions. It is noted that despite the existing shortcomings, the system of public procurement can become an important lever for the development of the economy of Ukraine. Confirmation of the significance and perspective of public procurement in Ukraine is their dynamics. Comparative analysis shows that the volume of public procurement is increasing every year. However, martial law significantly affected the quantitative indicators of public procurement, especially in terms of the application of competitive procurement procedures. The number of both customers who make public purchases and participants who offer goods, works, and services has significantly decreased. Analysis of customer dynamics by region showed significant changes caused by the consequences of the full-scale invasion of Russia and hostilities on the territory of Ukraine. Attention was drawn to the fact that in 2022, compared to 2021, there was a change in the geography of the organizers in terms of the number of purchases made. During the research period, the largest number of lots belonged to participants representatives of small and medium-sized enterprises, and the smallest individuals. The specific weight of contracts concluded in 2022 with foreign participants is insignificant and amounts to 2.7% of the total number. Despite this, it is important that the system of public procurement in Ukraine, despite military operations, continues to develop. It was determined that the question of the next study of the value indicators of the functioning of the public procurement system in Ukraine is expedient and relevant.

**Key words:** public procurement, electronic procurement system, customers, participants, competitive procurement, non-competitive procurement.

[https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk\\_tntu2024.02.148](https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu2024.02.148)

Received 15.01.2024

**Постановка проблеми.** В сучасних умовах трансформації економічних процесів дієвим інструментом реалізації економічної політики, вирішення тактичних та стратегічних завдань держави виступають публічні закупівлі [1].

Сьогодні розвиток діючої системи публічних закупівель в Україні відбувається з урахуванням наслідків повномасштабного російського вторгнення (захоплення частини територій, масованими обстрілами та руйнацією населених пунктів, об'єктів критичної інфраструктури, суб'єктів господарювання, бюджетних установ, масовим знищенням окупаційними військами українського мирного населення), введення воєнного стану, ведення активних бойових дій на території нашої країни [2].

**Аналіз останніх досліджень і публікацій.** Питання публічних закупівель, проблеми їх ефективності, переваги та недоліки є предметом досліджень як науковців, так і практиків. Серед них: Воровська Л. А., Гермашев Ю., Кулак О. П., Лаговська О. А., Легенчук С. Ф., Свірко С. В. та інші.

**Метою дослідження** є проведення аналізу кількісних показників функціонування системи публічних закупівель в Україні.

**Постановка завдання.** Для досягнення поставленої мети визначено завдання: розкрити значення публічних закупівель для розвитку економіки країни, проаналізувати динаміку кількості процедур закупівлі, їх організаторів та учасників, дослідити тенденції розвитку закупівель у географічному розрізі та за розміром учасника.

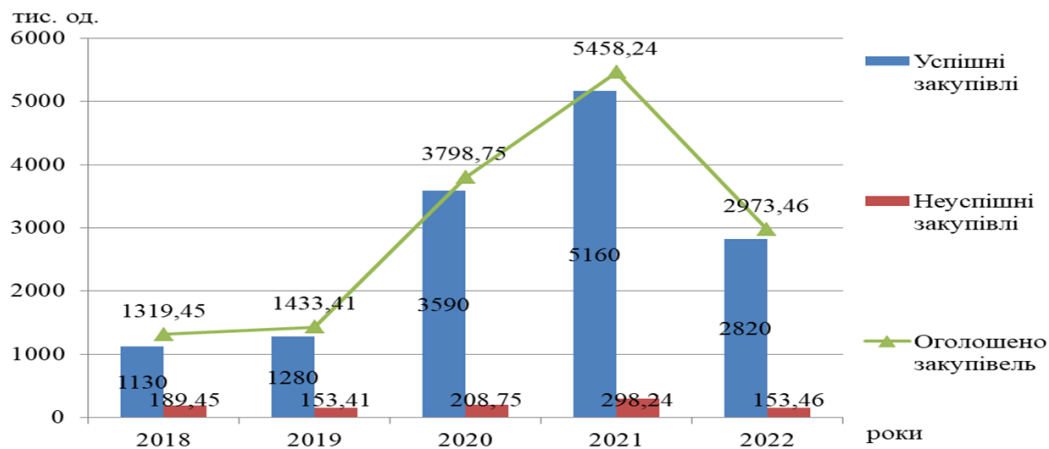
**Виклад основного матеріалу.** Розвиток діючої системи публічних закупівель відбувається з урахуванням особливостей побудови демократичного суспільства, а також соціально-економічного розвитку країни [1].

Публічні закупівлі здійснюють вплив на економіку країни через реалізацію своїх функцій [3].

Незважаючи на наявні недоліки, вважається, що при належному законодавчому врегулюванні системи публічних закупівель, вони можуть стати важливими важелями розвитку економіки України [4].

Модель електронної системи закупівель, що побудована на централізації усіх закупівель, проводиться на авторизованих електронних майданчиках. При цьому результати проведених процедур закупівель відображаються на єдиній електронній платформі «Prozorro», що, в свою чергу, дозволяє здійснювати аналіз системи публічних закупівель в Україні.

Підтвердження значущості та перспективності публічних закупівель в Україні демонструє їх динаміка (рис. 1).



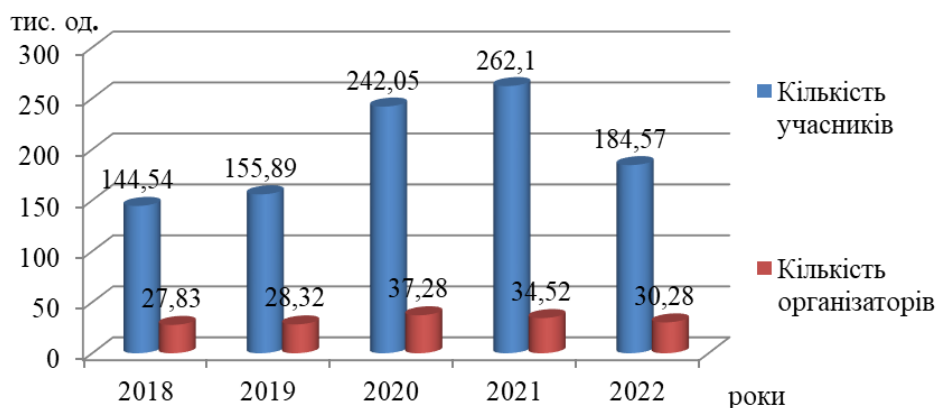
**Рисунок 1.** Динаміка кількості оголошених та завершених (успішних) закупівель за 2018–2022 роки

Джерело: побудовано автором на основі [5].

Порівняльний аналіз за 2018–2022 роки свідчить, що обсяги публічних закупівель щороку збільшуються. Особливо стрімка динаміка спостерігалась у 2021 році. Однак воєнний стан, в якому опинилася Україна через агресію Російської Федерації, значно вплинув на кількісні показники публічних закупівель, особливо у частині застосування конкурентних процедур закупівель.

З березня 2022 року, у зв'язку із прийняттям Кабміном низки нормативно-правових актів, спрямованих на нагальне й невідкладне забезпечення потреб замовників, зокрема пов'язані з забезпеченням їх функціонування та життєдіяльності, захистом життя й здоров'я людей, переважна більшість публічних закупівель здійснювалася без електронної системи. Оприлюднення відповідної документації передбачається після припинення або скасування дії воєнного стану в Україні, або в окремих її місцевостях.

Через повномасштабне вторгнення в Україну Російської Федерації значно скоротилася кількість як замовників, які здійснюють публічні закупівлі, так і учасників, які пропонують товари, роботи та послуги (рис. 2).



**Рисунок 2.** Динаміка кількості учасників та організаторів системи публічних закупівель за 2018–2022 роки

Джерело: побудовано автором на основі [5].

Кількість учасників у 5–6,5 раза перевищує кількість замовників. Зокрема, протягом 2018–2021 років поступово збільшується кількість учасників. За цей період приріст склав 117,56 тис. од. або 81,33%. Кількість замовників протягом 2018–2020 років зростає, а потім поступово знижується у 2022 році. При цьому кількість тих, які провели більше 100 закупівель у 2022 році, склала 27%.

Динаміку замовників у розрізі регіонів за 2018–2022 роки продемонстровано в табл. 1.

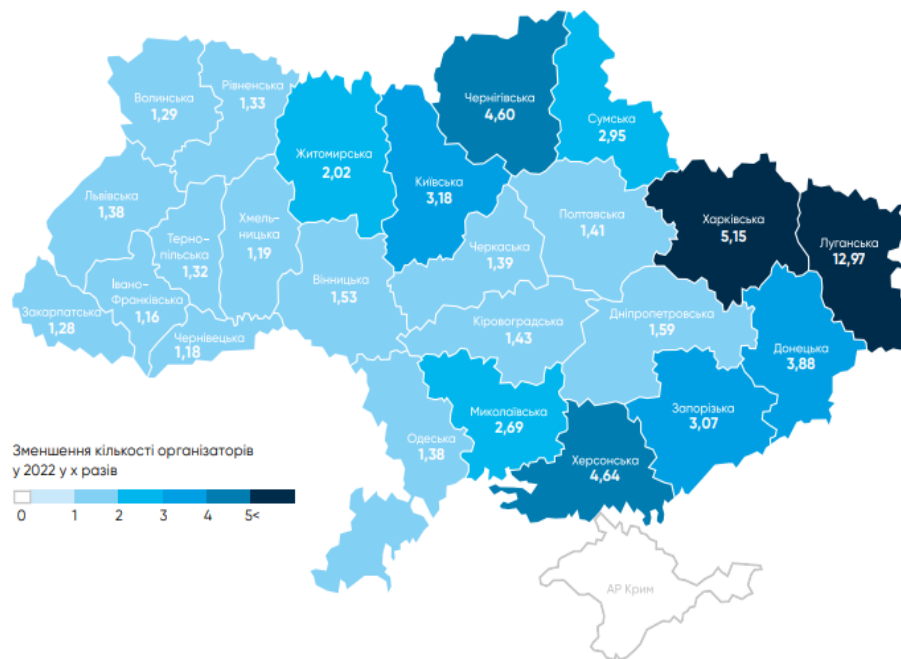
**Таблиця 1.** Динаміка замовників у розрізі регіонів за 2018–2022 роки

Показники	Рік					Абсолютний приріст, +,–	
	2018	2019	2020	2021	2022	2022/2018	2022/2021
Вінницька	50858	51710	160860	235171	173440	122582	-61731
Волинська	23583	27152	109381	160326	103814	80231	-56512
Дніпропетровська	98440	102879	231265	304000	163490	65050	-140510
Донецька	73785	69548	150797	187702	50391	-23394	-137311
Житомирська	42676	45786	141718	211138	120983	78307	-90155
Закарпатська	27843	29474	76052	115461	80192	52349	-35269
Запорізька	48138	52258	139752	208536	67909	19771	-140627
Івано-Франківська	33914	39408	116187	173093	132056	98142	-41037
Київська	209113	236420	406458	558006	311572	102459	-246434
Кіровоградська	24811	27602	109096	166188	106396	81585	-59792
Луганська	24316	30298	83818	105780	17728	-6588	-88052
Львівська	52024	52869	176180	272990	191747	139723	-81243
Миколаївська	31139	33831	113001	153706	71774	40635	-81932
Одеська	63771	68411	184542	273283	164756	100985	-108527
Полтавська	49521	56878	167024	252198	169604	120083	-82594
Рівненська	27684	30752	128243	197416	137355	109671	-60061
Сумська	31902	35643	136762	198533	100258	68356	-98275
Тернопільська	22738	24911	104788	162599	110008	87270	-52591
Харківська	72695	81145	214801	304712	111745	39050	-192967
Херсонська	27489	32287	117971	172288	29958	2469	-142330
Хмельницька	38676	45739	149181	218760	160006	121330	-58754
Черкаська	37666	45581	144158	215271	138889	101223	-76382
Чернівецька	19858	21450	57750	84477	65480	45622	-18997
Чернігівська	41089	44843	128270	186736	102294	61205	-84442

Джерело: побудовано автором на основі [5].

У 2018 році найбільша кількість закупівель припадала на Київську, Дніпропетровську, Харківську, Одеську, Донецьку області, а найменша – на Чернівецьку, Волинську та Тернопільську. Проте у зв'язку з військовою агресією у 2022 році географія замовників дещо змінилася. Найбільша кількість закупівель стала припадати на Київську, Львівську, Вінницьку, Полтавську області, а найменша – на Херсонську, Донецьку, Луганську, що спричинено тимчасовою окупацією та активними бойовими діями.

У 2022 році в порівнянні з 2021 роком спостерігалася й зміна географії організаторів за кількістю проведених закупівель (рис. 3) [6].



**Рисунок 3.** Зменшення кількості організаторів торгів у 2022 році в порівнянні з 2021 роком

Найбільше зменшення кількості замовників спостерігається у Луганській (12,97 раз), Харківській (5,15 раз), Херсонській (4,64 раз), Чернігівській (4,60 раз) областях.

Найменшу кількість організаторів Україна втратила у Чернівецькій (зменшення в 1,18 раз), Івано-Франківській (зменшення в 1,16 раз) й Хмельницькій (зменшення в 1,19 раз) областях. Ці дані підтверджують тезу, що зниження кількості замовників прямо пов'язане з територією, де вони працюють.

Найбільшими організаторами закупівель у 2022 році стали: Київська міська державна адміністрація (278390 лотів), Міністерство інфраструктури (109323 лоти), Дніпропетровська ОДА (88188 лотів), Дніпровська міська рада (64071 лот), організатори оборонних закупівель (71914 лотів), Вінницька ОДА (52762 лоти), Міністерство внутрішніх справ України (54130 лотів), Маріупольська міська рада (50248 лотів), Міністерство енергетики та вугільної промисловості (48534 лоти), ДК «Укроборонпром» (35559 лотів) (рис. 4).



**Рисунок 4.** Рейтинг організаторів закупівель за кількістю лотів у 2022 році

Джерело: побудовано автором на основі [5].

Розподіл учасників за кількістю закупівель у 2022 році був наступним:

- в 1–10 закупівлях взяли участь 75,58 % учасників;
- у 10–20 – 9,61%;
- у 20–100 – 12,06%;
- у більш як 100 – 2,75 відсотка.

Якщо розглядати учасників за розміром (велике, середнє, мале підприємництво та мікропідприємництво), то у 2018 році найбільша кількість лотів припадала на середнє (32,5%) та мале підприємництво (30,1%). При цьому варто відзначити, що у 18,4% лотів інформацію щодо розміру учасника не було надано (табл. 2.).

**Таблиця 2.** Розподіл учасників за розміром згідно з кількістю лотів за 2018–2022 роки

Тип учасника	2018 рік		2019 рік		2020 рік		2021 рік		2022 рік	
	К-сть лотів	Пит. вага, %	К-сть лотів	Пит. вага, %	К-сть лотів	Пит. вага, %	К-сть лотів	Пит. вага, %	К-сть лотів	Пит. вага, %
Середнє підприємництво	496,7	32,5	575,2	35,5	1283,9	32,0	1795,0	31,5	913,9	29,8
Велике підприємництво	65,6	4,3	81,3	5,0	186,9	4,7	262,8	4,6	154,0	5,0
Мале підприємництво	460,3	30,1	548,8	33,8	1637,2	40,8	2380,4	41,7	1356,7	44,2
Мікро-підприємництво	213,5	14,0	270,3	16,7	729,4	18,2	1005,2	17,6	500,5	16,3
Не є суб'єктом господарювання	12,9	0,8	16,6	1,0	48,6	1,2	71,6	1,3	35,5	1,2
Не вказано	281,3	18,4	129,2	8,0	127,0	3,2	190,9	3,3	109,0	3,6
Усього	1530,3	100	1621,5	100	4013,0	100	5706,0	100	3069,7	100

Джерело: побудовано автором на основі [5].

Аналогічна тенденція з переважанням учасників середнього підприємництва зберігається і протягом 2019 року. Проте з 2020 року найбільша кількість лотів стала припадати на мале підприємництво. У 2022 році їх частка склала 44,2. Найменші частки за досліджуваний період припадають на велике підприємництво (5,0% у 2022 році) і фізичних осіб (1,2% у 2022 році). Питома вага учасників, які представляють мікропідприємництво, зростає із 14,0% у 2018 році до 18,2% у 2020 році, однак протягом 2021–2022 років знижується до 16,3%.

Відповідно до звітних даних у 2022 році в публічних закупівлях України взяли участь понад 250 учасників-нерезидентів із 46 країн світу. Питома вага договорів, укладених з іноземними учасниками, є незначною й становить 2,7% від загальної кількості усіх укладених договорів із вартістю понад 13 млрд грн. При цьому найбільшу кількість договорів укладено з Польщею (2,09 млрд грн), Швейцарією (1,77 млрд грн), Францією (1,71 млрд грн), Туреччиною (1,68 млрд грн) та Литвою (1,16 млрд грн).

**Висновки.** Таким чином, опираючись на результати проведеного дослідження, можемо стверджувати, що протягом 2018–2020 років в Україні мав місце активний розвиток сфери публічних закупівель, який характеризувався зростанням кількості закупівель, замовників та учасників. Однак у 2022 році у зв'язку із військовою агресією та повномасштабним вторгненням Росії темпи зростання сповільнювалися й мали тенденцію до зниження. Попри це, важливо, що система публічних закупівель в Україні, незважаючи на воєнні дії, продовжує розвиватися. Саме тому доцільним та актуальним постає питання наступного дослідження вартісних показників функціонування системи публічних закупівель в Україні.

**Conclusions.** Thus, based on the results of the conducted research, we can state that during 2018–2020, there was an active development of the sphere of public procurement in

Ukraine, which was characterized by an increase in the number of purchases, customers, and participants. However, in 2022, due to military aggression and a full-scale Russian invasion, the growth rate slowed down and had a downward trend. Despite this, it is important that the system of public procurement in Ukraine, despite military operations, continues to develop. That is why the question of the next study of the value indicators of the functioning of the public procurement system in Ukraine becomes expedient and relevant.

#### Список використаних джерел

1. Воровська Л. А., Колесник Н. В. Публічні закупівлі як система ефективного використання бюджетних коштів в органах місцевого самоврядування. Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу. 2020. № 2. С. 89–92.
2. Юрій Е. О. Особливості публічних закупівель в Україні в умовах воєнного стану. Фінансові інструменти сталого розвитку економіки : матер. 5-ої Міжнар. наук.-практ. конференції (м. Чернівці, 27 квітня 2023 р.). Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2023. С. 98–101. URL: <https://archer.chnu.edu.ua/xmlui/handle/123456789/7313> (дата звернення: 11.01.2024).
3. Кулак О. П. Механізми забезпечення розвитку системи державних закупівель в Україні: дис. ... канд. наук з держ. управління : 25.00.02 / Класичний приватний університет. Запоріжжя. 2013, 205 с.
4. Лаговська О. А., Легенчук С. Ф., Свірко С. В. Державні закупівлі в Україні: аналіз переваг і недоліків. Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. 2021. Вип. 2. С. 56–60. DOI: [https://doi.org/10.26642/pbo-2021-2\(49\)-56-60](https://doi.org/10.26642/pbo-2021-2(49)-56-60)
5. Публічний модуль аналітики BI Prozorro. URL: <https://bi.prozorro.org/hub/stream/aaec8d41-5201-43ab-809f-3063750dfafd> (дата звернення: 11.01.2024).
6. Гермашев Ю. Війна і прозоро: як жили публічні закупівлі у перші пів року повномасштабного вторгнення. URL: <https://ti-ukraine.org/research/vijna-i-prozorro-yak-zhyly-publichni-zakupivli-u-pershi-piv-roku-povnomasshtabno-vtorgnennya/> (дата звернення: 11.01.2024).

#### References

1. Vorovska L. A., Kolesnyk N. V. (2020). Publichni zakupivli yak systema efektyvnoho vykorystannia biudzhethnykh koshtiv v orhanakh mistsevoho samovriaduvannia [Public procurement as a system of efficient use of budget funds in local governments]. *Visnyk Berdianskoho universytetu menedzhmentu i biznesu*, no. 2, pp. 89–92.
2. Yurii E. O. (2023). Osoblyvosti publichnykh zakupivel' v Ukrayini v umovakh voyennoho stanu [Peculiarities of public procurement in Ukraine under martial law]. *Finansovi instrumenty staloho rozvytku ekonomiky : mater. 5-oyi mizhnar. nauk.-prakt. konferentsiyi* (Chernivtsi, 27 kvitnya 2023 r.). Chernivtsi : Chernivets. nats. un-t im. YU. Fed'kovycha, p. 98–101. URL: <https://archer.chnu.edu.ua/xmlui/handle/123456789/7313> (accessed: 11.01.2024).
3. Kulak O. P. (2013). Mekhanizmy zabezpechennia rozvytku systemy derzhavnykh zakupivel v Ukraini : dys. ... kand. nauk z derzh. upravlinnia : 25.00.02 – mekhanizmy derzhavnoho upravlinnia. *Klasychnyi pryvatnyi universytet. Zaporizhzhia* [Mechanisms for ensuring the development of the public procurement system in Ukraine: dis. ... cand. Sciences of the state. management: 25.00.02 – mechanisms of public administration. Classical private university. Zaporizhzhia]. 205 p.
4. Lagovska O. A., Legenchuk S. F., Svirko S. V. (2021). Derzhavni zakupivli v Ukrayini: analiz perevah i nedolikiv [Public procurement in Ukraine: analysis of advantages and disadvantages]. *Problemy teorii ta metodolohiyi bukhhalters'koho obliku, kontrolyu i analizu*, no. 2, pp. 56–60. DOI: [https://doi.org/10.26642/pbo-2021-2\(49\)-56-60](https://doi.org/10.26642/pbo-2021-2(49)-56-60)
5. Publichnyi modul analityky BI Prozorro [Public module of BI Prozorro analytics]. Available at: <https://bi.prozorro.org/hub/stream/aaec8d41-5201-43ab-809f-3063750dfafd> (accessed 11.01.2024).
6. Germashev Y. Viyna i prozorro: yak zhyly publichni zakupivli u pershi piv roku povnomasshtabnoho vtorhnennya [War and prozorro: how public procurement lived in the first six months of the full-scale invasion]. Available at: <https://ti-ukraine.org/research/vijna-i-prozorro-yak-zhyly-publichni-zakupivli-u-pershi-piv-roku-povnomasshtabno-vtorgnennya/> (accessed 11.01.2024).